

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИНИНГ

ЎРТА МАХСУС, КАСБ-ҲУНАР ТАЪЛИМИ МАРКАЗИ

**Умумий ўрта таълим муассасаларининг 10- ва 11- синфлари
ўқувчиларига ўқув-ишлаб чиқариш мажмуаларининг
Доривор ўсимлик йиғувчи касбининг ўқув дастури**

Тошкент -2018

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Ўрта махсус, касб-хунар таълими марказининг 2018 йил 29 майдаги 29 ва 13 К/К -сон қарори билан тасдиқланган



Тузувчилар:

КХТМ Ахборот-методик хизмати
етакчи услубчи

ЎМКХТМ Ахборот-методик
хизмати етакчи услубчи



Х.Х.Абтобхуджаева

З.И.Мўминова

Мавзулар режаси

№	Мавзулар	Машғулотларга ажратилган соатлар
1.	Кириш. Доривор ўсимликлар ва уларнинг ахамияти. Доривор ўсимликларни йиғишда қўлланиладиган иш қуроллари.	12
2.	Ўзбекистонда учрайдиган доривор ўсимликлар турлари. Маданий ва ёввойи ҳолда учрайдиган доривор ўсимликлар ва уларнинг фойдали томонлари	36
3	Уй шароитида ишлатиладиган ва ўстириладиган доривор кўкатлар	36
4.	Уй шароитида ишлатиладиган ва ўстириладиган сабзавот ва мевалар. Уларнинг дориворлик хусусиятлари	48
5.	Доривор ўсимликларни йиғишда хавфсизлик эҳтиёт чоралари.	18
6.	Доривор ўсимликларни қуритиш ва сақлаш жойларини ташкил этиш	18
7.	Доривор ўсимликларни териш ва қуритиш	36
8.	Доривор ўсимлик турларни йиғиш, аниқлаш, тозалаш.	66
9.	Доривор ўсимликларни қадоқлаш ва сақлаш	48
10.	Худуд атрофида учрайдиган доривор ўсимликларни муҳофаза қилиш	12
	Жами	330

Эслатма: 1. Ўқув режанинг машғулотлар ва амалиётлар таркибига, шунингдек ўқув юкламалар ҳажмига Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими маркази томонидан, Халқ таълим вазирлиги билан келишган ҳолда ўзгартириш ва қўшимчалар киритилиши мумкин.

2. Ишчи дастурни ишлаб чиқишда таълим муассасаси педагогик кенгаши қарорига биноан мавзуларга ва уларга ажратилган соатлар миқдорига, умумий соатлар миқдоридан чиқмаган ҳолда 15 фоизгача ўзгартириш киритилиши мумкин.

МАВЗУЛАР МАЗМУНИ

1. **Кириш.** Доривор ўсимликлар ва уларнинг ахамияти. Доривор ўсимликларни йиғишда қўлланиладиган иш куруллари. Улардан фойдаланиш қоидалари.

2. **Ўзбекистонда учрайдиган доривор ўсимликларнинг турлари.** Доривор ўсимликлар турлари. Доривор ўсимликларни аниқлагичи билан танишиш ва гербарийлар билан ишлаш. Маданий ва ёввойи ҳолда учрайдиган доривор ўсимликлар ва уларнинг фойдали томонлари.

3. **Уй шароитида ўстириладиган доривор ўсимликлар.** Уй шароитида ишлатиладиган ва ўстириладиган кўкатлар (райхон, ялпиз, укроп, петрушка, исмалоқ ва бошқалар), ўт ўсимликлар, мева ва сабзавотларнинг дориворлик хусусиятлари ва уларни уй шароитида сақлаш ҳамда улардан фойдаланиш. Халқ табобатида тайёрланадиган ичимликлар ва уларнинг дориворлик хусусиятлари (наматак, арпабодиён, дўлана, саримсоқпиез, лимон ва бошқалар).

4. **Доривор ўсимликларни йиғишда хавфсизлик эҳтиёт чоралари.** Доривор ўсимликларни йиғишда хавфсизлик эҳтиёт чоралари. Захарли доривор ўсимликларни йиғишда хавфсизлик эҳтиёт чоралари.

5. **Доривор ўсимликларни қуритиш ва сақлаш жойини ташкил этиш.** Доривор ўсимликларни қуритиш ва сақлаш учун шароит яратиш қоидалари. Қуритиш ва сақлаш жойларини ташкил этиш. Қадоклаш усуллари. Йиғилган доривор ўсимликларни зарарланган қисмлардан тозалаш, ювиш, қирқиш ва қуритиш усуллари (худудга яқин жойларга экскурсия уюштириш).

6. **Доривор ўсимликларни териш ва қуритиш.** Доривор ўсимликларни териш қоидалари ва қуритиш усуллари. Доривор ўсимликларни териш муддатлари ҳамда ўсимликнинг доривор қисмларини йиғиш. Уларни уй шароитида қуритиш усуллари. Худудга яқин жойларга экскурсия уюштириш.

7. **Доривор ўсимликларни йиғиш, аниқлаш ва тозалаш.** Доривор ўсимликларни турлари, уларни аниқлаш ва йиғиш қоидаларига асосланиб ўсимликларни йиғиш. Йиғилган доривор ўсимликларни тозалаш ва қуритишга тайёрлаш. Теварак атрофда учрайдиган доривор маданий ўсимликларни йиғишда санитария-гигиена қоидалари ва эҳтиёт чораларига риоя қилиш қоидалари. Худудга яқин жойларга экскурсия уюштириш.

8. **Доривор ўсимликларни бегона ўтлардан тозалаш.** Доривор ўсимликларни бегона ўтлардан тозалаш. Теварак атрофда учрайдиган доривор маданий ўсимликларни бегона ўтлардан тозалашда санитария-гигиена қоидаларига риоя қилиш. Худудга яқин жойларга экскурсия уюштириш.

9. **Доривор ўсимликларни қадоклаш ва сақлаш.** Доривор ўсимликларни қадоклаш (худудга яқин жойларга экскурсия уюштириш). Доривор ўсимликларни сақлаш муддатларини қайд этиш. Доривор ўсимлик уруғларини тўплаш.

10. **Худуд атрофида учрайдиган доривор ўсимликларни муҳофаза**

қилиш. Худуд атрофида учрайдиган доривор ўсимликларни бегона ўтлардан тозалаш, суғориш ва тагини юмшатиш, муҳофаза қилиш.

Тавсия этилган адабиётлар.

Асосий адабиётлар

1. И.Э.Акопов «Доривор ўсимликлар ва уларнинг қўлланилиши», Тошкент 2000 й
2. Холматов Х.Х., Косимов А.И. «Русча-лотинча-ўзбекча доривор ўсимликлар луғати» Т., 1994.
3. Холматов Х., Хабибов З.Х. «Лекарственные растения Узбекистана» Т., 1978.
4. Холматов Х.Х., Хабибов З.Х., Олимхўжаева Н.З. «Ўзбекистон шифобахи ўсимликлари» Т., 1991
5. Холиқов С, Пратов Ў, Файзиев А «Ўсимликлар аниқлагичи» Т: Ўқитувчи, 1995

Қўшимча адабиётлар

1. М.Е.Беличенко «Табиатни асранг », Ўзбекистон, 2004 й.
2. Саҳобиддинов С. Ўсимликлар систематикаси. II қисм. Гулли ўсимликлар (Систематика растения. II часть. Цветущие растения). – Т: Ўқитувчи, 1966

Электрон манбалар

1. www.minzdrav.uz
2. <http://mku.uz/spravochnik/index>
3. www.multimedia.uz
4. www.Ziyonet.uz